

Četvrti dio knjige, »Klasifikacija i opis znakova« (str. 249-450), dosta opširno obrađuje imenice, pridjeve, glagole, posebno glagolske načine, glagolska vremena i glagolski aspekt, te konjugaciju pravilnih i nepravilnih glagola, priloge, zamjenice i funkcionalne ili funktore. Funkcionalni se dijele u dvije grupe: a) koordinantni funkcionalni (segni funzionali coordinanti) koji povezuju dva znaka ili dvije grupe znakova što imaju istu funkciju u iskazu (npr. nezavisni veznici); b) subordinantni funkcionalni (segni funzionali subordinanti) koji povezuju dva znaka ili dvije grupe znakova što imaju različite funkcije (npr. prijedlozi i zavisni veznici).

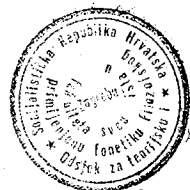
Peti dio, »Analiza tekstova« (str. 453-542), ima dva cilja, koja su zapravo povezana. Naime, autori žele putem različitih tekstova upotpuniti sintaktičku analizu teksta i skrenuti pažnju učenika i studenata na različite vrste tekstova: literarne, novinske, pravosudne, naučno-tehničke, zatim, na govorne tekstove (npr. televizijski dnevnik, televizijski razgovori i razni drugi dijalozi) snimljene na magnetofonskoj vrpici, itd. Naime, da bi se mogla dobro vršiti sintaktička analiza teksta, treba raspolagati duljim tekstovima, po mogućnosti izvornim tekstovima izabranima u tu svrhu, a ne tekstovima koje nastavnik ili autor gramatika sastavlja sam.

Jedna je od dobrih strana knjige, svakako, to što je svih pet dijelova obrađeno tako da je svaki dio samostalna cjelina — iako se zbog toga, neminovno, ponavljaju objašnjenja nekih pojmova i termina što se pojavljuju u više dijelova knjige — tako da nastavnik može izabrati one dijelove knjige koji mu se čine važnijima i potrebnijima i obraditi ih, a ostale dijelove ostaviti za kasnije ili ih izostaviti. Vrlo je pozitivno to što su autori dali mnogo dobrih i modernih vježbi iza svake obrađene jedinice. Iako je knjiga namijenjena prije svega nastavi talijanskog jezika kao materinskog jezika u talijanskim školama, može izvrsno poslužiti, kao dopuna postojećim udžbenicima, u srednjoškolskoj i visokoškolskoj nastavi gdje se talijanski jezik uči kao strani jezik.

Stjepo Vojvoda

Dunja M. Vićan, Zlata Pavić i Branko Smerdel: ENGLISKI ZA PRAVNIKE — ENGLISH FOR LAWYERS

Pravni Fakultet u Zagrebu, Zagreb, 1981, 217 str.

U posljednje smo vrijeme u nas svjedoci živih jezikoslovnih rasprava o tzv. stručnim jezicima, a i pojave sve većeg broja priručnika posvećenih jeziku pojedinih struka. Tim nastojanjima uspješno se pridružuje i udžbenik *Engleski za pravnike*, koji je napisan kao »skripta za studente pravnih fakulteta i viših upravnih škola«. Autori su udžbenika mr D. Vićan, profesor engleskog jezika u Školi za strane jezike u Zagrebu, Z. Pavić, profesor engleskog jezika u istoj školi, te mr B. Smerdel, znanstveni asistent na Katedri za us-

tavno pravo Pravnog fakulteta u Zagrebu. Imena i zanimanje autora ovdje se posebno navode zato što je to jedan od rijetkih primjera zajedničkog rada nastavnika stranih jezika i specijalista za pojedino znanstveno područje, u ovom slučaju pravo, na izradi udžbenika stranog jezika za pojedinu struku. Primjer je vrijedan pažnje i mogao bi poslužiti kao koristan poticaj za druge pothvate takve vrste.

Udžbenik je tiskan visokim tiskom, preglednim i lako čitljivim slogom, ali su fotokopije pojedinih novinskih članaka u vježbama, na žalost, nejasno otisnute (npr. ona na str. 39) pa se čitaju s dosta napora. Korektura je obavljena savjesno i temeljito, ali se tu i tamo ipak potkrala pokoja tiskarska greška. Udžbenik je lektorirao izvorni govornik engleskog jezika mr Tom Hutchinson sa Sveučilišta u Lancasteru.

Građa u udžbeniku podijeljena je na pet dijelova: tekstovi i vježbe (str. 1-151), gramatičke bilješke (str. 155-183), popis izraza koji se koriste u jugoslavenskom političkom i društveno-ekonomskom sistemu (str. 184-185), rječnik (str. 189-215) i bibliografija (str. 217).

Osnovni dio udžbenika sadrži ukupno 34 teksta koja su predviđena za dvogodišnju nastavu engleskog jezika na pravnim fakultetima i srodnim višim školama. Tekstovi se bave općim pravnim pitanjima, pravnim sustavom u Velikoj Britaniji i SAD te društveno-političkim i pravnim sistemom Jugoslavije. Svi su tekstovi narativni, osim teksta br. 7 koji je u dijaloškom obliku, a uzeti su iz različitih britanskih i američkih izvora, kao i iz prijevoda Ustava SFRJ na engleski jezik. Iako su u bibliografiji, osim jezičnih priručnika, navedene 23 publikacije iz kojih su tekstovi vjerojatno uzeti, samo kod tekstova br. 7, 12, 13, 19, 20, 24 i 29 naznačeno je odakle pojedini tekst potječe. Osnovna orijentacija na narativne tekstove može se obrazložiti činjenicom što su skripta ponajprije usmjerena na »poznavanje pravne terminologije, praćenje pravne literature, služenje raznim priručnicima i rječnicima, samostalan rad na određenim područjima specijalizacije, pismena i usmena izlaganja iz raznih područja prava«.

Poslije svakog teksta dane su leksičke bilješke u kojima se na engleskom jeziku objašnjava značenje stručnih riječi i izraza. Smatramo da je takav postupak višestruko koristan. Prvo, sadržaj pojedinog pojma gdje se ne može izraziti odgovarajućim hrvatskim ili srpskim izrazom (npr. *circuit judge*), pa potanje objašnjenje na stranom jeziku može znatno pomoći; drugo, student se navikava na jezik znanstvenih definicija koji je svojstven rječnicima, enciklopedijama i drugim priručnicima; i, treće, na taj se način nedvojbeno razvija i sposobnost služenja opisom u situacijama kada, zbog bilo kojeg razloga, govorniku nedostaje potrebna riječ ili izraz, što je, zapravo, jedan od značajnih vidova jezične kompetencije ne samo u stranom, već i u materinskom jeziku. Čini nam se, međutim, da je riječi i izraze koji se objašnjavaju u bilješkama trebalo u tekstu na stanovit način posebno označiti, da bi student, kad naiđe na takav izraz, odmah znao da je on protumačen poslije teksta. Frazeološki izrazi nisu sustavnije tumačeni, npr. *with respect to* (13), *by and large* (16), *by virtue of* (77), *on one's own behalf* (77), *in turn* (91) i dr., iako se neki od njih češće pojavljuju u toj vrsti tekstova, pa bi im stoga valjalo pokloniti nešto više pažnje. Također je, možda, na nekim mjestima trebalo uputiti na ortografske osobitosti američke varijante engleskog jezika, npr. kod riječi *misdeemeanor* (73) i *defense* (77), koje su u rječniku isključivo navedene u

obliku *misdeemeanour* i *defence*. Dobro je što je na kraju svake cjeline dana pokoja latinska izreka uobičajena u pravnoj struci i što je uz nju naveden istoznačni engleski izričaj. To je postupak koji osvježava udžbenik, a dvostruko je koristan: i za latinski i za engleski jezik.

Nakon objašnjenja stručnih riječi i izraza dolaze vježbe, u prosjeku 4-5 vježbi po tekstu. Vježbe proistječu iz tekstova i obuhvaćaju širok raspon jezičnih pojava, a pretežno su usmjerene na ovladavanje tipičnim gramatičko-leksičkim strukturama u pravnom jeziku. Velik broj dijagrama i tablica čini vježbe zanimljivima i preglednima. Po učestalosti prednjače vježbe dopunjavanja ispuštenih riječi i izraza, a vježbi prevođenja s hrvatskog ili srpskog na engleski jezik uopće nema.

Gramatička objašnjenja izdvojena su u poseban dio knjige, pri čemu je uvijek naznačeno na koji se tekst bilješke odnose. U njima se uspješno proširuje znanje o onim gramatičkim pojavama koje su tipične u engleskom jeziku pravne struke. Bilješke se ne ograničavaju samo na gramatiku u užem smislu, već uključuju i tvorbu riječi i pravopis. Osobita pažnja posvećena je upotrebi neodređenih glagolskih oblika i modalnih glagola. Gramatička objašnjenja u cjelini su dobro odmjerena i precizna, a primjeri upotrebe pretežno su uzeti iz pravnog jezika.

U dijelu koji sadrži termine što se upotrebljavaju u društveno-političkom sistemu Jugoslavije popisana su ukupno 62 izraza. Taj će dodatak, sigurno, dobro poslužiti studentima jer su na jednome mjestu dani najvažniji izrazi nužni pri razmatranju našeg političkog i društveno-ekonomskog sistema, kojih često nema u standardnim englesko-hrvatskim ili srpskim rječnicima.

Autori su velik trud uložili u izradu rječnika, posebice pri traženju i odabiru odgovarajućih hrvatskih ili srpskih izraza za pojmove svojstvene britanskom i američkom pravnom sustavu. Rječnik sadrži oko 1 600 riječi i izraza, što će studentima uvelike koristiti za provjeru značenja i izgovora pojedinog naziva, a dobro će doći i svima onima koji se, makar i povremeno, bave engleskim pravnim jezikom.

U zaključku, treba naglasiti da knjiga *Engleski za pravnike* uspješno ispunjava svoj zadatak na tri razine: stručnoj, lingvističkoj i metodičkoj. Iako skripta »nisu udžbenik prava«, dobrim i sustavnim odabirom pravnih tekstova na engleskom jeziku, ona studentima nedvojbeno pružaju pristan pregled pravnog sistema i pravnih postupaka u Velikoj Britaniji i SAD, a time pridonose njihovoj pravnoj naobrazbi. U lingvističkom pogledu skripta daju koristan prilog razvoju stručne dvojezične leksikografije na području prava, a uz to upućuju i na izrazitiju učestalost pojedinih gramatičkih struktura na tom području upotrebe engleskog jezika. U metodičkom pogledu, pak, doprinos skripata je najočitiji: to je u mnogo čemu samosvojan pristup pisanju udžbenika takve vrste. Rješenja kojima su se autori priklonili dobro su polazište za daljnji rad i usavršavanje na tom području metodike nastave stranih stručnih jezika. To se, prije svega, može reći za tumačenje stručnih izraza te razradu i sastav vježbi. Stoga ovaj udžbenik treba svesrdno preporučiti pažnji svih onih koji na bilo koji način dolaze u dodir s engleskim jezikom pravne struke.